כאליה דמי והא קא מחשב מאכילת מזבח לאדם אמר שמואל הא מני א)ר' אליעזר היא דאמר מחשבין מאכילת מזבח לאכילת אדם ומאכילת אדם לאכילת מזבח ב)דתנן השוחט את הזבח לאכול דבר שאין דרכו לאכול להקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר ור"א פוסל במאי אוקימתא כר"א אימא סיפא ג)זה הכלל כל השוחט והמקבל והמוליך והזורק לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר דבר שדרכו לאכול אין שאין דרכו לאכול לא אתאן לרבנן רישא ר' אליעזר וסיפא רבנן אמר ליה אין א] רב הונא אמר עור אליה לאו כאליה דמי אמר רבא ב] מ"ט דרב הונא 1חלבו האליה ולא עור האליה רב חסדא אמר לעולם עור האליה כאליה דמי והכא במאי עסקינן באליה של גדי כולהו כשמואל לא אמרי רישא ר"א וסיפא רבנן לא מוקמי כרב הונא לא אמרי עור אליה כאליה דמי קא משמע להו כרב חסדא מאי טעמא לא אמרי מאי קמ"ל עור אליה כאליה דמי תנינא ד)ואלו שעורותיהן כבשרן א עור שתחת האליה ורב חסדא איצטריך סד"א ה"מ לענין טומאה דרכיך מצטרף אבל הכא אימא ה)2למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין ולא עבידי מלכים דאכלי הכי אימא לא קמ"ל מיתיבי ו)ב השוחט את העולה להקטיר כזית מעור שתחת האליה חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת אלעזר בן יהודה איש אבלי' אומר משום רבי יעקב וכן היה רבי שמעון בן יהודה איש כפר עיכום אומר משום ר' שמעון אחד עור בית הפרסות ג] בהמה ד] דקה ואחד עור הראש של עגל הרך ואחד עור שתחת האליה וכל שמנו חכמים גבי טומאה ואלו שעורותיהן כבשרן להביא עור של בית הבושת חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת עולה אין אבל זבח לא בשלמא לרב הונא היינו דקתני עולה אלא לרב חסדא מאי איריא דתני עולה ליתני זבח אמר לך רב חסדא איבעית אימא באליה של גדי ואיבעית אימא תני זבח: פסול ואין בו כרת כו': מנה"מ אמר שמואל תרי קראי כתיבי מאי היא אמר רבה 3שלישי ז)זהו חוץ לזמנו פיגול זהו חוץ למקומו והנפש האוכלת ממנו אחד ולא שנים ה] זהו חוץ לזמנו ולמעוטי חוץ למקומו ואימא והנפש האוכלת ממנו זהו חוץ למקומו ולמעוטי חוץ לזמנו מסתברא חוץ לזמנו עדיף דפתח ביה אדרבה חוץ למקומו עדיף דסמיך ליה אלא אמר אביי כי אתא רב יצחק בר אבדימי [אמר רב] ו] סמיך ח)אדתני תנא כשהוא אומר 4שלישי בפרשת קדושים תהיו שאין ת"ל שהרי כבר נאמר 3ואם האכל יאכל מבשר זבח (א) השלמים ביום השלישי

כאליה דמי. ואפילו לענין הקטרה ובשלמי כבש שאלייתו קריבה נמי העור ז) קרב כי היכי דלענין אכילה חשיב ליה בשר לענין מלות הקטרתו נמי בשר הוא וקתני מתני' דכי שחיט שלמים לאכול עור האליה בחוץ או למחר הויא מחשבה ואע"ג דחישב מאכילת מזבח לאדם: **רבי אליעזר היא.** לקמן בפ' כל הפסולים (דף לה.): **לאכול דבר שאין דרכו לאכול.** כגון אימורים או חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **ולהקטיר.** חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **דבר שאין דרכו להקטיר.** כגון בשר: **לאכול דבר שדרכו לאכול.** בשר: **שדרכו להקטיר.** אימורין. אבל אם חישב להקטיר בשר למחר או לאכול אימורין למחר כשר שאין מחשבין מאכילת אדם למזבח ומאכילת מזבח לאדם: **לאו כאליה דמי.** לענין מלות הקטרתו הוא דמעטיה קרא כדמפרש רבה ח]. חלבו האליה תמימה גבי הקטרת אליה כתיב ופריש בהדיא חלב ולא עור: **והכא במאי עסקינן.** מתני' דחשיב ליה אכילת אדם באליה של גדי שאינה קריבה כדאמרן בפ"ק (לעיל דף ט.) לימד על העז שאינה טעונה אליה: **מאי קמ"ל.** תנא דמתני' אי באליה של גדי קאי אי אמרת בשלמא בשל כבש קמ"ל לשמואל דמחשבין מאכילת אדם למזבח ט] ומאכילת מזבח לאכילת אדם כרבי אליעזר ולרב הונא דמוקי לה כרבנן אשמעינן תנא דידן דעור אליה לאו כאליה דמי להקטירו אלא לרב חסדא למה לי למתנייה אי לאשמועינן דעור אליה לענין אכילת אדם כאליה דמי וכי חשיב עליה לאוכלו למחר כאילו חישב על כזית מבשרו הואיל ורכיך וחזי לאכילה: **תנינא.** בשחיטת חולין: **ואלו שעורותיהן כבשרן.** לטמא טומאת נבילות וקחשיב עור האליה: **מלטרף.** לטמא טומאת אוכלין בכביצה או טומאת נבילות בכזית: **אבל הכא.** לענין קדשים כתיב גבי מתנות כהונה לכל קדשי בני ישראל לך נתתים למשחה (במדבר יח) והיינו לגדולה כדמתרגמינן לרבו ללמד שיהו אוכלין אותן דרך אכילת מלכים המשוחים ולא עבידי מלכים דאכלי עור אימא לא תהא מחשבה: **עגל הרך.** מפרש בהעור והרוטב ט) כל שנתו: **להביא עור בית הבושת.** של נקבה וזה לבדו יש לך להביא עוד יא] אלא קדשים מכל השנויים שם: **עור** יב] **בית הפרסות.** י) מן הארכובה ולמטה: **חוץ למקומו.** אם שחט ע"מ לאכול יג] מאחת מאלו חוץ למקומו: **עולה אין.** גבי עולה הוא דתנא מחשבת הקטרת עור אליה דפסלה: **אבל זבח.** סתמא לא קתני שמע מינה אין מחשבת הקטרה מועלת בעור האליה בשאר זבחים: **לרב הונא.** דאמר בהדיא מעטיה קרא גבי אליה יד] דנהוי אימורין אבל גבי עולה לא אימעיט דכתיב כ) הנתחים ועור האליה בשר הוא: **אלא לרב חסדא.** דאמר גבי אליית אימורין עור נמי קרב ליתני זבח סתמא: **איבעית אימא.** הך מתני' נמי באליה של גדי ולא מיתני ליה זבח באליה במחשבת הקטרה אלא במחשבת אכילת אדם כי מתני': **מנהני מילי.** דמחשבת חוץ לזמנו טו] וחוץ למקומו פוסלת טז] וענוש כרת באכילה זאת שחישב עליו חוץ לזמנו: **תרי קראי כתיבי.** חד חוץ לזמנו וחד חוץ למקומו: **שלישי.** אם האכל יאכל מבשר זבח (ב) השלמים ביום השלישי (ויקרא ז) ומוקים ליה תנא לקמן [כט.] במחשב בשעת עבודה לאכול מזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר: **זה חוץ לזמנו.** דשלישי חוץ לזמן אכילת שלמים הוא: **פגול.** דכתיב בסיפיה דקרא פגול יהיה קרא יתירא הוא לרבות חוץ למקומו ומסתברא דלמחשבת חוץ למקומו מוקמינן לה ולא למחשבת שאר פסלות כגון לשפוך דמו [על הרצפה או] ע"מ לערבו בדם הפסולין יז] דדמי לחוץ לזמנו דקמרבי בהאי קרא וחוץ למקומו דמי לחוץ לזמן: **ממנו.** משמע דלא קאי אעונה תשא דנפקא לן מיניה כרת אלא אחד מינייהו דאחד משמע ולא שנים מדלא כתיב האוכלת ולשתוק יח]: **למעוטי.** דממנו מיעוטא הוא: **עדיף.** לאוקומי כרת עליה: **דסמיך ליה.** דהאי ממנו סמוך לפגול יהיה דמרבינן ביה חוץ למקומו: **כשהוא אומר שלישי בפרשת קדושים תהיו.** קרא יתירא הוא ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה (ויקרא יט): **ענינו** כ] **לחוץ למקומו.** דבאוכל ממש ביום השלישי ליכא לאוקומא דהא כתיב לא ירצה ואמרינן לקמן (דף כט.) וכי אחר שהוכשר יחזור ויפסל אלא על כרחך במחשב בשעת עבודה ע"מ כן קאמר:

אם

אמר שמואל הא מני ר' אליעזר היא. וסבר לה כההוא תנא דאמר בריש הקומץ רבה (מנחות דף יז.) דלר' אליעזר הוי בכרת ולא סבר לה כרבי ירמיה דמוקי בסוף פירקין (דף לא:) סיפא כרבי אליעזר דלא תיקשי רישא וסיפא כר' אליעזר ומציעתא כרבנן וא"ת לרבי אליעזר מאי איריא עור האליה אפילו אליה נמי ואי לאשמועינן עור כא] האליה כבשר תנינא ואלו שעורותיהן כבשרן כדפריך בסמוך וי"ל כיון דעיקרה אתא לאשמועינן כר' אליעזר אין לחוש אי אגב אורחיה אשמועינן דעור כבשר אע"ג דתנינא דאשכחן כב] בשמעתא קמייתא דברכות (דף ג.) דפריך וליתני צאת הכוכבים ומשני מילתא אגב אורחיה קמ"ל דכפרה לא מעכבא אע"ג דתנינא במסכת נגעים (פי"ד מ"ג) העריב שמשו אוכל בתרומה הביא כפרתו אוכל בקדשים ל):

תנינא אלו שעורותיהן כבשרן. הקשה ה"ר יעקב מאורליינש טובא קמ"ל דבפ' העור והרוטב (חולין דף קכב:) אמרינן אל תקניטני שבלשון יחיד אני שונה אותה גבי עור הראש של עגל הרך דפליגי רבנן משום דסופו להקשות כג] ועור האליה הוי לכ"ע כבשר ועוד קשה היכי דייק מעור הראש דיחידאה היא מברייתא דאלעזר בן יהודה הא כד] פשיטא לן מדפריך תנינא הא קחשיב עור האליה דהוי לכולי עלמא כבשר: **להביא עור של בית הבושת.** פי' בקונטרס וזה לבדו יש לך עוד יא] להביא אלא קדשים מכל השנויים שם ותימה הא איכא נמי עור השליל ופי' בקונטרס בחולין (דף נו.) דלא חשיב שליל משום דאינו נוהג בעולה ותימה והרי כה] בית הבושת דאין נוהג בעולה ונראה דלא קתני שליל משום דאמר פרק כל הפסולין (לקמן דף לה.) דפיגל בשליל לא נתפגל הזבח ולא קאמר להביא כו] אלא דבר שאינו לגמרי בעולה ומשום דמיירי ברייתא בעולה לא תנא בית הבושת בהדיא וקאמר להביא מ):

בשלמא לרב הונא היינו דקתני עולה. תימה דבתוספתא קתני זבח וי"ל דרב הונא הוה מוקי לה כרבי אליעזר דאמר מחשבין מאכילת מזבח כז] לאדם:

אלא לרב חסדא מאי איריא דקתני עולה ליתני זבח. לשמואל לא מקשה למה לי למיתני עולה ליתני זבח דאי תני זבח הוה מוקמינן ליה כרבי אליעזר:

מסורת הש"ס

א) לקמן לא:, ב) לקמן לה., ג) לקמן כט: מנחות יב. ע"ש, ד) שבת קז. חולין נה: קכב. נדה נה. ירוש' שבת פי"ד ה"א, פסחים פ"ז הי"א, סנהדרין פ"ח ה"ב, ה) [לקמן לא. סוטה טו. חולין קלב.] ירוש' תרומות פ"ה ה"א, בכורים פ"ב ה"א, ו) [תוספ' פ"ב ה"ב ע"ש חולין נה:], ז) [לעיל יד.], ח) ת"כ צו פי"ג ה"ב, קדושים פ"א ה"ד, ט) חולין קכב., י) שם:, כ) ויקרא א ח, ל) [וע"ע תו' מנחות לג. ד"ה הכל ביתר ביאור], מ) [וע' היטב תו' חולין נו. ד"ה להביא]:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מבשר זבח שלמיו ביום השלישי: (ב) רש"י ד"ה שלישי וכו' זבח שלמיו ביום:

שינויי נוסחאות

א] אין רישא ר' אליעזר וסיפא רבנן (כתה"י, פרי"ד, ש"מ): ב] נ"א רבה (*ש"מ וכ"ה ברש"י): ג] בכל כתה"י ודפו"י פרסות, וכן הוא ישר (דק"ס). [אבל לפי הגהת הגר"א באות שאח"ז נדל"ל הפרסות]: ד] בהמה דקה נמחק וליתא בחולין (הג' הגר"א ורש"ש). ויעב"ץ מוחק תיבת דקה: ה] שנים ואיזה זה זהו כו' (ש"מ ופרי"ד): ו] דלא גרסי' אמר רבא מוכח בכמה דוכתי, עי' יבמות ג ע"א ובתוס' שם ד"ה אמר ובחולין קי ע"א ובתוס' שם ד"ה איכא דמוכח כן. אמנם אחר העיון בכל הנהו תוספות הנ"ל מוכח דגם אמר רב לא היה גרסתם ע"ש (הגרי"ב). וגי' ש"מ ובה"ז רבה, ורש"ש כ' דנ"ל לגרום שמואל: ז] העור נמי (ש"מ): ח] בגליון גרס רבא. וע' לעיל אות ב: ט] לאכילת מזבח (ש"מ): יא] תיבת עוד נמחק (בה"ז). וכ"ה בכי"י. ול"ק גורס עור. וכ"ה בכי"פ. ובתוס' כלפנינו: יב] דבור זה שייך לעיל קודם ד"ה עגל הרך (ש"מ): יג] נ"ל להקטיר (רש"ש): יד] בכי"פ גבי אכילת אימורין. [ובד"ו גבי אלית אימורין]: טו] נ"א לזמנו פוסלת וענוש כרת באכילתו ואת שחישב עליו חוץ למקומו פוסלת ואין בו כרת. גי' הר"פ ברש"י שלו (ש"מ. וכעי"ז בגליון): טז] פוסלות (שמכ"י): יז] הפסולין דמסברא דומיא דשלישי דהיינו חוץ לזמנו קמרבי כו' (ש"מ): יח] נ"ל עונה (שמכ"י): יט] ולשתוק ולמעוטי אתא דממנו כו' כצ"ל והד"א (ש"מ): כ] תנהו ענין (כתה"י). ודבור זה שייך לע"ב [אך סדר הדבורים לא אתי שפיר וצ"ע]: כא] דעור (ש"מ): כב] כדאשכחן בריש יבמות ובשמעתא קמייתא (ש"מ): כג] להקשות וקמ"ל הכא דעור האליה כצ"ל וכ"ה בס"י (צ"ק). ועי' ש"מ בחידושים: כד] הא פשיטא לן מדפריך תנינא. תיבות אלו נמחקות (ש"מ). נ"א הא קחשיב עור האליה ופשיטא לן מדפריך תנינא דהוי לכו"ע כבשר (גליון). ועי' צ"ק ופ"מ: כה] והרי חשיב בית (ש"מ): כו] להביא דבר שאינו נוהג לגמרי אפילו בשלמים ומשום דמיירי כו' כצ"ל (צ"ק והגרי"א חבר). ועי' ש"מ בחידושים: כז] לכאורה צ"ל מאדם למזבח דלר"א עור אליה לאכילה גבי זבח ובמחשב להקטיר הוי מאדם למזבח (חי' שט עש"ם. ועי' קר"א).

עין משפט נר מצוה

קיד א מיי' פ"א מהל' שאר אבות הטומאה הלכה ט:
ב מיי' פרק י"ד מהלכות פסה"מ הלכה ז:

תורה אור השלם

1. וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשֶּׁה לַיהוָה חֶלְבּוֹ הָאַלְיָה תְמִימָה לְעֻמַּת הֶעָצֶה יְסִירֶנָּה וְאֶת הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב: ויקרא ג, ט
2. וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל אַהֲרֹן וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי לְכָל קָדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ נְתַתִּים לְמָשְׁחָה וּלְבָנֶיךָ לְחָק עוֹלָם: במדבר יח, ח
3. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא: ויקרא ז, יח
4. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פִּגּוּל הוּא לֹא יֵרָצֶה: ויקרא יט, ז

מוסף רש"י

כל השוחט והמקבל כו'. או זו או זו: **דבר שדרכו להקטיר.** אימורין, כדילפינן לעיל דשתי אכילות מפגלות ובלבד דליחשיב עלייהו להאכילו למחר לראוי להן, אימורין למזבח בשר לאדם (לקמן כט:) **שעורותיהן כבשרן.** מטמאין כבשרן: **עור שתחת האליה.** עור הזנב מתחת מקום שאין שיער מפני שהוא רך (חולין קכב.) **למשחה לגדולה.** במתנות כהונה כתיב בויקח קרח לך נתתים למשחה, כל מתנות שנתתי לך בכהונתך נתתי לך לגדולה, כדמתרגמינן לרבותא (שם קלב:). בקדשים בעינן שמחה וגדולה, דכתיב לך נתתים למשחה, כדרך שהמלכים אוכלים (יומא יד.) **איבלים.** כפר: **עיכום.** בסמ"ך (חולין נה:) **עור בית הפרסות.** כעין שחותכין הרגלים, וכל אותו העור רך הוא (שם קכב.) **עגל הרך.** מפרש בהעור והרוטב כל זמן שיונק (שם נה:) **להביא עור בית הבושת.** בית הרחם של נקיבה (שם קכב.). להכי מפרש ואמר להביא עור בית הבושת, משום דאין להביא אלא זה לבדו, שהרי כל המנויין שם הראויין להיות בעולה שנויין כאן חוץ מזה, עור השליל אינו ראוי להיות בעולה דאין שליל לזכרים (שם נו.):

שיטה מקובצת

הא מני ר' אליעזר היא. וא"ת א"כ מאי איריא עור האליה אפי' האליה עצמה נמי. ואי לאשמועינן דעור האליה כאליה דמי, תנינא ואלו שעורותיהן כבשרן כדפריך בסמוך. ונראה לפרש הואיל ועיקר בבא אתא לאשמועינן כר"א אגב אורחיה אשמועינן דעור האליה כאליה דמי אע"ג דשמעינן לה במקום אחר (תו"ח): **תנינא** ואלו שעורותיהן כבשרן. הקשה הר"ר יעקב מאורליינש מאי מייתי מאותה משנה הא אמרי' בחולין (דף קכב:) אל תקניטני בלשון יחיד (שונה) אני [שונה] אותה, וי"ל דהא דקאמר התם דהוי כיחידאה קאי על עור הראש של עגל הרך דפליגי רבנן עליה משום שסופה להקשות אבל עור האליה לכ"ע הוי כבשר (תו"ח): תוד"ה להביא וכו' ונראה דלא קתני שליל משום כו' דפיגל בשליל לא נתפגל הזבח. והואיל ולא הוי פיגול לגמרי כשלמים שייריה, אבל בית הבושת דינו ממש כשלמים דאם נתפגל בית הבושת נתפגל הזבח (מהר"פ):